

Değişmekte Olan Aile Yapısında “Tek Ebeveynliğe” Yönelik Toplumsal Bakış Açısı*

Social Perspective on “Single Parenting” in the Changing Family Structure

Makale Başvuru Tarihi: 17.07.2021
Makale Kabul Tarihi: 26.08.2021
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Ayşe Betül TANRIVERDİ**

Anahtar Kelimeler:

Tek Ebeveyn, Tek Ebeveynli Aile, Aile Kurumu, Toplumsal Bakış

ÖZET

Türkiye’de tek ebeveynli aile sayısının giderek arttığına dair resmi istatistikler bulunmaktadır. Ancak bu ailelere karşı toplumun bakış açısını ortaya koyan çalışmalar henüz yeterli sayıda değildir. Bu eksiklikten yola çıkarak yapılan çalışmada, tek ebeveyn ailelere yönelik toplumun bakış açısının çerçevesini çizmek ve toplumdaki algıyı ölçmek amaçlanmıştır. Söz konusu amaç doğrultusunda kullanılmak üzere bir ölçek araştırılmış ancak bulunamamıştır. Bu sebeple araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu, 600 kişiye gönderilmiştir. 523 kişinin katıldığı çalışma sonrasında toplumun tek ebeveynli ailelere bakışı, cinsiyet, medeni durum, yaş değişkenleri açısından incelenmiş ve bu değişkenlerin kendi içlerinde anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Buna göre cinsiyet değişkeni, medeni durum, yaş değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Çıkan bu sonuçlara göre tek ebeveynli ailelere ve tek ebeveynli ailelere yönelik toplumsal bakış açısı için toplumsal, bireysel, kurumsal çözümler öneriler getirilmiştir.

Keywords:

Single Parent, Single Parent Family, Family Institution, Social Perspective

ABSTRACT

Turkey is located in the increasing number of single-parent families statistics. However, studies revealing the perspective of society against these families are not sufficient yet. Based on this deficiency, the study aimed to draw the framework of society’s perspective towards single-parent families and to measure the perception in society. A scale to us for this purpose has been researched but not found. For this reason, the questions of the scale prepared by the researcher were sent to 600 people. After the study in which 523 people participated, the society’s attitude towards single-parent families was examined in terms of gender, marital status, and age variables, and whether these variables showed a significant difference in themselves. Accordingly, significant differences were observed in terms of gender variable, marital stats and age variables. According to these results, social, individual solutions are suggested for the social perspective for single-parent families and single-parent families.

* Bu makale, 27-28 Mart tarihinde INSAC Uluslar arası Sosyal ve Eğitim Bilimleri için Bilimsel Gelişmeler Kongresinde, online olarak sunulan “Çekirdek Ailenin Bir Türevi Olarak “Tek Ebeveynliğe” Toplumsal Bakış Açısı” başlıklı bildiriden genişletilmiştir.

** Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Doktora Programı, Sosyolog, a.betultanriverdi@gmail.com, orcid.org/0000-0002-5046-4618

1. GİRİŞ

Sanayi devriminden sonra toplumsal değişimin hızlanması tüm dünyada etkisini göstermiş ardından küreselleşme ile beraber bu değişimin seyri farklılaşmıştır. Toplumsal yapıdaki bu değişime aile yapısını da etkileyerek değiştirmiştir. Geleneksel toplumların aile yapısı genel olarak geniş aile olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanayi devriminden sonra sanayi kuruluşları çevresinde kurulan yerleşim yerleri, büyük kentlerin oluşumuna yol açmıştır. Böylece, geleneksel küçük köy toplulukları yerine büyük modern kent toplumları kurulmuştur. Bu değişime bağlı olarak geniş ailelerin yerini çekirdek aileler almaya başlamıştır (Sayın, 2020:365). Toplumsal yapıda meydana gelen bu değişime aile yapısını da etkilemiştir. Bu değişimler neticesinde geniş aileden çekirdek aileye ve tek ebeveynli ailelere doğru değişim ortaya çıkmaya başlamıştır.

Postmodernizm ve küreselleşme ile birlikte çekirdek aile yapısında da birtakım değişimler meydana gelmiştir. Bu dönemden sonra, bireylerin evlilik dışı birliktelikler yaşamayı tercih etmeye başladıkları görülmektedir. Evliliği ise, çocuk sahibi olmaya karar verdiklerinde tercih etmekte yoluna gitmişlerdir. Kariyer yapmak ve dünyayı gezmek için çocuk doğurmayı reddeden kadınlar, doğurganlık yaşını geçirdiklerinde çocuk sahibi olamamaya başlamıştır. Hatta kimi çiftler çocuk sahibi olmayı reddetmişlerdir. Son yıllarda eğitimli ailelerde çocuk sayısındaki düşüş bunu göstermektedir. Yaşam koşullarının ağırlaşması, işsizliğin yaygınlaşması nedeniyle çocuk sahibi olmayı reddeden aileler ve boşanmaların artışıyla birlikte tek ebeveyn ailelerde artış görülmektedir (Sayın, 2020: 106-107).

Aile yapısındaki bu değişimler bireyselliğin, kentleşmenin ve modernleşmenin arttığını göstermektedir. Günümüzde boşanma hızlarındaki artış devam etmekte aynı zamanda bireyler evliliği reddetme yoluna gitmeyi daha çok tercih edebilmektedir. Ancak çocuk sahibi olma isteği evliliği reddeden bireylerde de görülmektedir. Bu nedenle, Batı’da tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olma, Batı’da ve Türk toplumunda da evlat edinme ve koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olarak tek ebeveyn aile olma yoluna gidilmektedir. Bu çalışmada söz konusu bu gidişatın toplumsal yapıdaki sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik çıktısı olan toplumsal bakış açısının nasıl olduğu araştırılmaktadır.

2. TOPLUMSAL DEĞİŞME KARŞISINDA AİLE

Aile, evlilik gibi kavramlar birbirine yasal olarak bağlı olarak karşılıklı yükümlülüklerle bir arada yaşayan bireylerden meydana gelen toplumun en küçük yapı taşına referans etmektedir. Toplumsal düzen ile ilişkili olan aile kavramı, bir yönüyle bu düzenin sağlanmasında aile, birey ile toplum arasında köprü görevi görmektedir. Yeni nesiller, bir takım değerleri aile içinde öğrenmektedir. Bu sayede aile bu düzenin gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir. Türk toplumu gibi örgütlenmesini aile kurumu üzerine inşa eden toplumlar da aile önemli bir yer teşkil etmektedir (Doğan, 2009:2). Toplumsal yapının en küçük yapı taşı olan aile işlevi ve yapısı itibariyle sosyal, ekonomi ve kültüre olarak değişime uğramaktadır. Kırdan kente göç, iş

gücündeki ve emek sürecindeki değişimler aile içi ilişkileri etkilemektedir. “Toplumsal düzeyde meydana gelen değişimler aileyi iki ayrı yönde etkilemektedir. Birincisi aile dışında yeni bir takım sosyal kurumların meydana gelmesi ve ailenin görevlerini yüklemesi nedeniyle görevlerin farklılaşması, ikincisi de toplumsal sorunların ailenin iç dinamiğini etkileyecek aile içi sorunlara yol açmasıdır.” (Gökçe, 2004:189). Türk toplumunda tarih boyunca sevgi, saygı, dayanışma, yardımlaşma toplumsal yapının en önemli mihenk taşlarından olmuştur. Toplumsal yapıyı oluşturan bu değerler, aile yapısıyla birlikte kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Modern dünyada süregelen Türk toplumunu da etkileyen küresel değişimler toplumun en küçük birimi olan aile üzerinde de bir takım dönüşümlere de yol açmıştır. Küresel ve ulusal değişimler beraberinde birtakım riskleri meydana getirmiş ve sosyal yapı üzerinde etki yaratmıştır. Değişim sürecinde çeşitli toplumsal sorunları meydana getirerek ailenin işlevini etkileyecek düzeye getirmiştir.

Ülkemizde Cumhuriyet modernleşmesi ile birlikte sosyal, kültürel ve ekonomik değişimin hızlanması, hukuki değişikliklerin de etkisini artırmıştır. “1950’lere kadar aile büyüklüğü ve aile içi ilişkiler açısından aile yapısında büyük bir değişimin yaşandığı söylenemez. 1980’lere etkisini eksiltmeden sürdüren Batı modeli tek tip modernleşme, yeni dönemde neo-liberalleşme ve küreselleşme ile kendisini yenilemiştir. 1990’larda hızlanan küreselleşme ile birlikte devam eden modernleşme, kentleşme, sanayileşme süreçleri; insanların evlilik, ebeveynlik, aile yaşamı ve cinselliğe ilişkin bakışlarının değişmesinde, geleneksel kadın ve erkek rollerinin farklılaşmasında, evlilikten beklentilerin çeşitlenmesinin zemini olmuştur. Zaman içinde boşanma oranındaki hızlı artış, tek ebeveynli ailelerdeki artış, çocuk yapmama eğilimindeki artış, aile içi şiddet, eşcinsel evlilikler Türkiye’de de dünyada olduğu gibi ailenin yeni dönemde karşılaştığı riskler olarak kabul edilmektedir” (Dikeçligil, 2014: 20). Postmodernizmle beraber günümüz toplumlarında önemli değişimler meydana gelmektedir. Toplumda meydana gelen siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler aile yapısı üzerinde yansımaları neden olmaktadır. Bunlardan bir tanesi olarak boşanma oranlarında artış karışımıza çıkmaktadır. Tek ebeveynliğin oluşma şekli genel olarak boşanma şeklinde görülmektedir. Pek çok ulusal ve uluslararası istatistiklerde görülen boşanma oranlarındaki ve boşanma oranlarına bağlı tek ebeveyn bireylerdeki artış aile kurumu üzerine çalışmaları gerekli kılmaktadır. Çünkü boşanma bireylerin yaşam tarzında sosyal, kültürel, ekonomik pek çok değişiklik meydana getirmektedir. Toplumların bilgi çağına geçiş ile birlikte, sosyal ve ahlaki dokuda değişme de karışımıza çıkmaktadır.

Bu değişikliği oluşturan nedenlerin başında iş gücündeki değişimler gelmektedir. Emeğin değişen yapısıyla birlikte fiziksel işgücünün yerine zihinsel işgücünün geçmesi ve buna bağlı olarak kadının iş hayatına adım atılması, ailenin temellerinin dayandırıldığı geleneksel görüşleri değiştirmiştir. “Ayrıca tıp alanında gelişmelerin doğum kontrol ilaçları ve uzun yaşama formülleri gibi yöntemlerin dünya hayatına atfedilen kutsallığı desteklemesi”, doğum oranının ve ailenin toplumsal hayattaki rolünü etkilemiştir (Can, 2014: 60). Toplumsal değişimler aile yapısında da değişimler meydana getirmiştir. Geleneksel geniş aileden çekirdek aileye doğru dönüşüm söz konusudur. Bu dönüşüm yeni aile türlerini ortaya çıkarmakta, ikili ilişkileri büyük oranda etkilemekte hatta çocuğun aile içindeki konumunu da etkilemektedir.

3. ALTERNATİF YENİ AİLE TÜREVLERİ

Günümüzde, yaşam tarzındaki birtakım değişimler, aileye ve evliliğe yönelik bakış açısında değişimleri ortaya çıkarmıştır. Buna göre, yeni aile türleri ortaya çıktığı görülmektedir. Bu türler şöyle sıralanabilir: Yeniden kurulmuş aile, olmayan baba, birlikte yaşama, bekârlık, eşcinsel evlilikler, yeniden üreme teknolojileri, tek ebeveynli aile şeklinde görülmektedir. Bu çalışmada ise son zamanlarda görünürlüğü artmaya başladığı düşünülen tek ebeveynli aile ele alınmaktadır.

4. TEK EBEVEYNLİ AİLELER

Geçmişten günümüze gelinceye kadar tek ebeveynli aileler her zaman tarihin merkezinde bulunmaktaydı. Ancak, günümüzde boşanmaların artmasıyla birlikte tek ebeveynli ailelerin görünürlüğünde artış olmuştur. 1990’lı yıllara gelindiğinde Britanya’da 1.6 milyon tek ebeveynli hane bulunmaktaydı (Giddens,2005:181). Tek ebeveynli ailelerde son yıllardaki artış birçok toplumsal sorunu beraberinde getirmiştir. Geleneksel yapıdaki değişimin kadını ve çocuğu etkileyen sonuçları bulunmaktadır.

Çoğunlukla bekâr bir anne tarafından yönetilen tek ebeveynli aileler, boşanma, ölüm veya çocuk sahibi olmak için evli olmayan kadının kararı sonucu olmaktadır. Tek ebeveynlik genellikle kadının aleyhine olarak kadın yoksulluğunu artırmaktadır. Çünkü tek ebeveynlik kadının, yeteneğini ilerletmesini kısıtlamaktadır. Yoksulluk genç kadının bekâr anne olma ihtimalini de artırmaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki tek ebeveynli ailelerde büyümek çocuklar için genellikle bir dezavantaj olmaktadır (Macionis,2015:478). TÜİK istatistiklerine bakıldığında evlilik oranları azalarak evlenme hızı düşmüştür. “Evlenen çiftlerin sayısı 2018 yılında 554 bin 389 iken 2019 yılında %2,3 azalarak 541 bin 424 olmuştur. Bin nüfus başına düşen evlenme sayısını ifade eden kaba evlenme hızı binde 6,56 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK,

2019)”. Buna göre, bireylerin evliliğe yönelik bakış açısı ve tutumunun değişmeye başladığı söylenebilir. Bu değişim, aile kurumundaki modernleşme ile ilişkili olduğu ifade edilebilir. Evlilik oranlarının azalmasının yanı sıra boşanma hızında da düşme görülmektedir. “2018 yılında boşanan çift sayısı 143 bin 573 iken, 2019 yılında %8,0 artarak 155 bin 47 olmuştur. Böylece kaba boşanma hızı binde 1,88’e ulaşmıştır. Bunun yanı sıra, tek ebeveyn den bireylerin oranında artış görülmektedir. Anne ve çocuklardan oluşan tek ebeveyn oranı, 2014 yılında 6.1’den 2019 yılında 7.2’ye; baba ve çocuklardan oluşan tek ebeveyn oranı 2014 yılında 1.5’ten 2.0’a yükselmiştir” (TÜİK, 2019). OECD verilerine göre, tek ebeveynliğe bakılacak olursa Türkiye’de çocuğuyla yaşayan tek ebeveyn oranının diğer OECD ülkeleri arasında en yüksek seviyede olduğu görülmektedir. 2019 yılı ortalamalarına göre, OECD ülkeleri arasında ilk 5 sıralama şöyledir: Türkiye’de bu durum 3,44 iken Costa Rica 3,15, Avustralya 2,82, İrlanda ve İngiltere 2,80 ortalamaya sahiptir (<http://www.oecd.org/social/family/database.htm>, 07.02.2021). Tek ebeveynliğin toplumsal, ekonomik ve psikolojik etkileri bulunmaktadır. Bu etkilerin belirlenmesi ve mevcut sorunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulması gerekmektedir. Tek ebeveynlik üzerine toplumsal algının anlaşılması tek ebeveynliğin toplumsal yapı ve aile yapısı üzerine etkisini anlamayı sağlamaktadır.

5. KURAMSAL ÇERÇEVE

Aile kurumundaki bu değişme söz konusu araştırma için önem arz etmektedir. Bu nedenle, günümüzde tek ebeveynli bireylere yönelik toplumsal algı araştırılmaktadır. Tek ebeveynli bireylere yönelik toplumsal algının çocuk sahibi olma isteğine yönelik bakış açısını etkilediği de düşünülmektedir. Ancak bu konu ayrı bir araştırma konusu olduğu için bu çalışmada değinilmeyecektir. Araştırmamızda, tek ebeveyn olgusuna ilişkin toplumsal bakış açıları ve gelecekteki durumu anlaşılmasına çalışılmaktadır. Böylece, tek ebeveyn ve bekâr birey olarak çocuk sahibi olmaya yönelik toplumun yaklaşımı, tek ebeveyn bireylerin çocuklarına yönelik algı, toplumsal damgalanma araştırmanın kapsamındadır. Tek ebeveynlik konumu, yalnızca bireylerin boşanması neticesinde gerçekleşen bir durum olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bunun yanı sıra, modern tıp yöntemleri, evlat edinme ve koruyucu ailelik gibi yöntemlerle de tek ebeveyn birey olarak çocuk sahibi olma yoluna gidebilmektedir. Bekâr olarak, bu yöntemlerle çocuk sahibi olunabilmektedir. Ayrıca, biyolojik çocuğu olmayan aileler için bu yöntemler çocuk sahibi olmak için alternatif olabilmektedir. Araştırma kapsamında yer alan merak edilen konular Parson’un rol etkileşimi teorisi ile açıklanmaya çalışılmaktadır. Çünkü Parsons rol etkileşimi kuramında araştırma kapsamında ele alınan, toplumsal algıyı sosyal etkileşim açısından ele alarak toplumsal sistem olgusunu ele almaktadır. Bu toplumsal sistem

bireylerden veya topluluklardan da meydana gelebilmektedir. Örneğin, boşanmış bireylerden veya tek ebeveyn bireylerin üye olduğu topluluklar, herhangi bir sivil toplum örgütü olabilmektedir. Parsons’un toplumsal sistem olarak ifade ettiği kültürde, bireyler üstlendiği toplumsal roller doğrultusunda birbirleriyle etkileşime geçmektedir.

“Parsons, sosyalleşme kavramı, toplumsal sistemlerin birbiriyle ilişkisini açıklamaktadır. Bireylerin nasıl sosyalleştiğini ise şöyle açıklamaktadır: Bireyler içinde bulunduğu kültürün değerini içselleştirerek sosyalleşmektedir. Diğer bir deyişle, toplum içindeki diğer aktörlerden kendilerinden ne beklendiğini öğrenerek kültürel sistemin toplumsal değerlerini kendi değeri yapmaktadır. Böylelikle, rol beklentilerini öğrenerek toplumun tam üyeleri haline gelmektedir” (Wallace & Wolf, 2015: 57).

Bu çalışmada, tek ebeveyn bireylere karşı toplumsal rol beklentileri, tek ebeveyn bireylere yönelik toplumsal bakış açısı anlaşılmaya çalışılmaktadır. Buna göre, Türk kültürü ve Türk aile yapısındaki tek ebeveyn bireylerin nasıl sosyalleştiği ve etkileşime geçtikleri tek ebeveyn olmayan bireyler yoluyla ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır. Toplumdan çoğunlukla dışlanan ve ötekileştirilen tek ebeveyn bireylerin toplumsal kültürle nasıl etkileşime geçtiği ve var olan kültürün tek ebeveyn bireylere yönelik tutumu anlaşılmaya çalışılmaktadır. Tek ebeveyn bireyler, toplumda küçük bir grubu oluşturmaktadır. Peki, toplum tek ebeveyn bireyleri dışlamakta mıdır? Toplumun tek ebeveyn bireylerle sosyal ilişkileri bağlamında algısı nasıldır? Tek ebeveyn ailelerin toplumda nasıl damgalanmaktadır? Sorularına cevap aranmaya çalışılmıştır. Tek ebeveynlik ataerkil ve muhafazakâr toplumlarda damgalama etkeni olabilmektedir. Goffman’ın damgalama teorisi sosyal etkileşim ağlarındaki damgalanmayı ele almaktadır. Toplum içinde farklı niteliğe sahip bireylere yönelik toplumdan dışlayıcı tutumlar sergilenmektedir. Bu farklı nitelikteki bireyler toplumun beklentisine sahip normlara sahip değildir. Toplumsal beklentilerden uzaklaşanlara toplum damga adı verilen ötekileştirmeler yapabilmekte ve normal olmayanlar olarak adlandırabilmektedir. Peki, damgalı birey damgalanmaya nasıl tepki vermektedir? Damgalanmış birey öncelikle, toplumsal saygı görmeyi ve dikkate alınmayı hak ettiğine yönelik bir beklenti oluşturmaktadır. Bu beklentiye karşılayabilmek için birçok yönteme başvurmaktadır. “Belirli bir damgası olan kişiler, mevcut durumlarına ilişkin benzer deneyimlerden geçme ve benlik imgelemlerinde benzer değişimler geçirme eğilimindedirler. Bunun ilk safhasında, damgalı bireyler normal bireylerin bakış açısını öğrendiği ve içselleştirdiği safhadır. Bunu takip eden diğer safha ise, bu damgaya sahip olduğunu artık iyice öğrendiği ve ona sahip olmanın beraberinde getirdiği sonuçları ayrıntılı bir biçimde ve netlikle kavradığı safhadır” (Goffman, 2014: 64). Toplumun tek ebeveynli ailelere

yönelik bakış açısı ön yargılı olabilmektedir. Boşanmış, boşanmak üzere olan, bekâr birey olarak ebeveyn olmaya yönelik olumsuz tutum sergileyebilmektedir. Bu durumun, ekonomik, kültürel, toplumsal cinsiyet ve sınıfsal yönü bulunmaktadır. Tek Ebeveynli ailelere yönelik algı ile toplumsal cinsiyet algısı arasında ilişkiden bahsedilebilir.

Toplumsal cinsiyet; biyolojik cinsiyetten farklıdır. Buna göre, toplumsal ve kültürel olarak ve dolayısıyla içeriği toplumdan topluma olduğu kadar tarihsel olarak da değişebilen “cinsiyet konumu” ya da “cins kimliği” olarak ifade edilebilmektedir. Toplumsal cinsiyet yalnızca cinsiyet farklılığını belirlemekle kalmaz, aynı zamanda cinsiyetler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerini de ele almaktadır (Berktaş, 2012: 16). Buna göre toplumsal cinsiyet olgusu toplum tarafından atfedilerek birey tarafından içselleştirilen cinsiyetin dışında bireyler arasındaki eşitsizliklere bağlı olarak, cinsiyetler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerine de işaret etmektedir.

5. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın amaç ve önemi, veri toplama tekniği, analiz ve bulgular kısmı yer almaktadır.

5.1. Amaç ve Önem

Bu çalışma toplumda tek ebeveynli ailelere yönelik algının ölçülmesine yönelik bir çalışma olup tek ebeveyn ailelere yönelik toplumun bakış açısını ve algısını ortaya koymaktır. Katılımcıların tek ebeveynli ailelere yönelik tutumları analiz edilerek toplum genelindeki algıya ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma aile yapısındaki değişmeyi ortaya koymasından dolayı literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2. Veri Analiz Yöntemleri

Bu kapsamda, nicel analiz yöntemi ile anket tekniği kullanılmıştır. Çalışma ile ilgili uygun ölçeğe rastlanmadığı için anket soruları, araştırmacı tarafından mesleki gözlemler sonucunda yapılan literatür taraması ile oluşturulmuştur. Anket, google forms internet sitesi aracılığıyla rastgele örneklem metodu ile 523 kişiye uygulanmıştır. Bu doğrultuda katılımcılara 21 soru yöneltilmiştir. Sorular beşli likert tipinde olup “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum” şeklinde seçenektir. Elde edilen verilerin analizi için SPSS 18.0 programı kullanılmıştır. Çalışmada demografik veriler için frekans analizi yapılmış ki-kare analiz ile değişkenlerin kendi içlerinde anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği incelenmiştir.

5.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılığı zaman ve ekonomik sınırlılıktan dolayı 523 kişi üzerinde anket yapılması olup nitel yöntem kullanılmamasıdır. Ayrıca araştırmaya katılım sağlayan tek ebeveyn ailelerin katılım oranının düşük olması sınırlılığı olup aynı araştırma daha fazla örneklem ile tekrarlanmayı planlanmaktadır. Ayrıca çalışmayı yansıtabilecek hali hazırda bir ölçeğe rastlanmamış olması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

6. BULGULAR

6.1. Frekans Analizi

Tablo 1: Demografik verilerin Frekans analizi

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	281	57,6
	Erkek	207	42,4
Medeni Durum	Bekâr	146	29,9
	Evli	300	61,5
	Eşinden ayrılmış	35	7,2
	Eşi vefat etmiş	7	1,4
Biyolojik çocuk durumu	Evet	256	52,5
	Hayır	232	47,5
Gelir	Asgari ücret (2.800 TL ve altı)	71	14,5
	2.801 – 5.000 TL	32	6,6
	5.001 – 7.000 TL	177	36,3
	7.001 – 9.000 TL	87	17,8
	9.001 TL ve üstü	121	24,8
Eğitim Durumu	İlköğretim Mezunu	13	2,7
	Lise mezunu	88	18,0
	Lisans mezunu	276	56,6
	Lisansüstü mezunu	111	22,7
Meslek	Emekli	5	1,0
	Esnaf	8	1,6
	Ev hanımı	30	6,1
	İşçi	81	16,6
	İşsiz	16	3,3
	Memur	236	48,4
	Öğrenci	27	5,5
	Özel Sektör	85	17,4
Yaş	18-28	109	22,3
	29-39	243	49,8
	40-50	100	20,5
	51-61	31	6,4
	62+	5	1,0

Tablo 2: Likert Tipi Soruların Frekans Verileri

Sorular (Değerler yüzde olarak verilmiştir)	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	10,0	33,6	20,7	27,5	8,2
2. Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	8,8	28,7	16,0	35,9	10,7
3. Tek ebeveynli aileler çocuklarına ekonomik yönden yeterli olmaktadır	5,5	23,4	34,2	28,7	8,2
4. Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	7,8	27,0	19,5	39,1	6,6
5. Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	1,8	3,9	7,2	42,8	44,3
6. Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	2,9	8,4	14,5	34,4	39,8
7. Tek ebeveyn bireylerin çocukları daha mutsuzdur	5,7	24,8	23,2	34,6	11,7
8. Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	23,6	54,3	14,5	7,2	0,4
9. Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	2,3	20,3	21,9	34,2	21,3
10. Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	3,1	27,9	18,2	32,8	18,0
11. Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	2,5	6,6	15,4	54,1	21,5
12. Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	37,9	26,6	14,1	12,3	9,0
13. Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	6,6	33,0	16,6	28,5	15,4
14. Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	2,7	26,6	15,6	35,0	20,1
15. Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	11,1	19,9	17,8	37,5	13,7
16. Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	4,9	18,6	9,6	43,4	23,4
17. Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	16,2	50,4	27,0	5,1	1,2
18. Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	10,0	19,1	15,6	38,1	17,2
19. Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	7,8	37,1	17,8	31,1	6,1
20. Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	0	3,7	2,5	36,9	57,0
21. Tek ebeveyn iş yeri arkadaşının olmasını normal karşılıyorum	0,4	3,1	2,7	49,0	44,9

6.2. Açıklayıcı Faktör Analizi

Çalışmanın güvenilirlik değerlerine bakıldığında Cronbach's Alpha değerinin % 86,4 olduğu görülmüştür. Bu çalışmada, 7.8.10.13.15.17. ve 21.sorular veriler analiz edilmeden önce anlamları gereği ters kodlanmıştır. Bu çalışmada soruları gruplandırmak amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Buna göre, 10,9,14,8,13,7,16 numaralı sorular birinci boyut olan etiketlemede yer almaktadır. 1,2,3,4 numaralı sorular ikinci boyut olan sosyal yeterlilikte yer almaktadır. 15,18,12 numaralı sorular üçüncü boyut olan ideal tipleştirmede yer almaktadır. 21,20,5,11,6 numaralı sorular dördüncü boyut olan toplumsal kabul kısmında yer almaktadır. 17 ve 19.sorular ise beşinci faktör olan gizil arzu kısmında yer almaktadır. Buna göre sınıflandırılan boyutlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Faktör boyutları

1.Boyut Etiketleme	10. Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir
	9. Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır
	14. Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir
	8. Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır
	13. Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir
	7. Tek ebeveyn bireylerin çocukları daha mutsuzdur
	16. Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır
2.Boyut Sosyal Yeterlilik	4. Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir
	3. Tek ebeveynli aileler çocuklarına ekonomik yönden yeterli olmaktadır
	2. Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır
	1. Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir
3.Boyut İdeal Tipleştirme	15. Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir
	18. Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir
	12. Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir
4.Boyut Toplumsal Kabul	21. Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum
	20. Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir
	5. Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum
	11. Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum
	6. Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim
5.Boyut Gizil Arzu	19. Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür
	17. Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur

Tablo 4: Etiketleme Boyutu

Cinsiyet değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	P
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	38,009	4	0,000
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	21,917	4	0,000
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	22,764	4	0,000
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	8,791	4	0,067
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	43,250	4	0,000
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	37,075	4	0,000
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	34,695	4	0,000
Biyolojik Çocuk değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	8,266	4	0,082
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	8,333	4	0,080
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	4,537	4	0,338
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	8,084	4	0,089
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	17,897	4	0,001
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	7,414	4	0,116
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	14,048	4	0,007
Eğitim Durumu değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			

Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	8,539	12	0,742
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	18,137	12	0,112
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	5,757	12	0,928
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	18,671	12	0,097
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	4,217	12	0,979
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	7,930	12	0,791
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	7,357	12	0,833
Gelir değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	12,829	16	0,685
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	25,302	16	0,065
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	17,976	16	0,325
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	11,926	16	0,749
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	18,164	16	0,314
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	14,036	16	0,596
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	24,073	16	0,088
Medeni Durum değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	37,407	12	0,000
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	22,454	12	0,033
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	25,222	12	0,014
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	23,032	12	0,027
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	53,494	12	0,000
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	63,351	12	0,000
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	25,507	12	0,013
Yaş değişkeni açısından Etiketleme boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveynli ailelerin çocukları suça, madde bağımlılığına daha kolay sürüklenmektedir	14,193	16	0,584
Tek ebeveyn bir ailenin çocuk/çocuklarının istismara (fiziksel, duygusal ve cinsel vs.) uğrama ihtimali daha fazladır	22,820	16	0,119
Tek ebeveyn bir kadının tacize, tecavüze uğrama ihtimali daha yüksektir	16,025	16	0,451
Tek ebeveynli ailelerin çocuk/çocukları toplumdan dışlanmaktadır	30,095	16	0,018
Tek ebeveynler çocuğa aile ortamı sunmakta yeterli değildir	20,739	16	0,189
Tek ebeveynli bireylerin çocukları daha mutsuzdur	13,178	16	0,660
Tek ebeveynlik geleneksel aile yapımıza aykırıdır	23,028	16	0,113

Tablo 5: Sosyal Yeterlilik

Cinsiyet değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	23,769	4	0,000
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	32,655	4	0,000
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	0,332	4	0,988
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	17,238	4	0,002
Biyolojik Çocuk değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			

Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	7,974	4	0,093
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	8,308	4	0,081
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	4,774	4	0,311
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	7,277	4	0,122
Eğitim Durumu değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	18,587	12	0,099
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	10,554	12	0,568
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	9,559	12	0,655
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	17,445	12	0,134
Gelir değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	11,586	16	0,772
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	16,411	16	0,425
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	11,443	16	0,781
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	35,104	16	0,004
Medeni Durum değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	47,322	12	0,000
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	34,755	12	0,001
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	15,499	12	0,215
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	16,135	12	0,185
Yaş değişkeni açısından Sosyal Yeterlilik boyutu sorularının Ki-Kare Değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	31,336	16	0,012
Tek ebeveynli aileler çocuğun eğitiminde ona yeterli olmaktadır	28,587	16	0,027
Tek ebeveynli aileler ev işlerini (yemek, temizlik) yetiştirmede kendisine yetmektedir	22,858	16	0,118
Tek ebeveyn aileler aile sıcaklığını vermektedir	21,131	16	0,174

Tablo 6: İdeal Tipleştirme

Cinsiyet değişkeni açısından İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	19,150	4	0,001
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	37,202	4	0,000
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	7,139	4	0,129
Biyolojik çocuk değişkeni ile İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	25,944	4	0,000
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	12,559	4	0,014
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	28,340	4	0,000
Gelir değişkeni ile İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	21,216	16	0,170
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	18,403	16	0,301
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	17,066	16	0,381
Medeni Durum değişkeni ile İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	44,768	12	0,000
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	24,993	12	0,015
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	50,540	12	0,000
Eğitim durumu ile İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			

Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	9,239	12	0,682
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	12,627	12	0,397
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	20,960	12	0,051
Yaş ile İdeal Tipleştirme boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Bekâr birisi evlat edinme yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	34,989	16	0,004
Bekâr birisi koruyucu aile olma yoluyla çocuk sahibi olabilmelidir	23,160	16	0,110
Bekâr birisi tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olabilmelidir	33,883	16	0,006

Tablo 7: Toplumsal Kabul

Biyolojik Çocuk değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	9,726	3	0,021
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	16,658	4	0,002
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	2,311	4	0,679
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	14,049	4	0,007
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	10,116	4	0,039
Cinsiyet değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	10,473	3	0,015
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	15,116	4	0,004
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	8,600	4	0,072
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	46,634	4	0,000
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	11,143	4	0,025
Medeni Durum değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	16,826	9	0,052
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	30,320	12	0,002
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	25,629	12	0,012
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	58,855	12	0,000
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	21,748	12	0,040
Gelir değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	17,394	12	0,135
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	38,027	16	0,002
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	22,455	16	0,129
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	19,627	16	0,238
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	42,573	16	0,000
Eğitim değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	4,184	9	0,899
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	84,275	12	0,000
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	19,091	12	0,086
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	20,317	12	0,061
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	36,648	12	0,000
Yaş değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	Df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	48,678	12	0,000
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	34,120	16	0,005
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	49,998	16	0,000
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	50,070	16	0,000

Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	19,322	16	0,252
---	--------	----	-------

Tablo 8: Gizil Arzu

Yaş değişkeni ile Toplumsal Kabul boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn ailelerin toplum tarafından dışlanması normaldir	48,678	12	0,000
Tek ebeveyn iş yeri arkadaşımın olmasını normal karşılıyorum	34,120	16	0,005
Tek ebeveyn biriyle komşu olmakta bir mahsur görmüyorum	49,998	16	0,000
Mutsuz bir evlilik sürdürmektense tek ebeveyn olarak aile olmayı tercih ederim	50,070	16	0,000
Bekâr bireyin tek ebeveyn bireyle evlenmesini normal karşılıyorum	19,322	16	0,252
Cinsiyet değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	10,352	4	0,035
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	10,911	4	0,028
Biyolojik Çocuk değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	26,625	4	0,000
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	11,119	4	0,025
Medeni Durum değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	60,793	12	0,000
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	20,484	12	0,058
Gelir değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	26,907	16	0,050
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	19,088	16	0,264
Eğitim değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	19,610	12	0,075
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	13,068	12	0,364
Yaş değişkeni ile Gizil Arzu boyutu sorularının Ki-Kare değerleri			
Maddeler	Ki-Kare	df	p
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli aileye göre daha mutludur	40,789	16	0,001
Tek ebeveyn aileler çift ebeveynli ailelere göre daha özgürdür	32,149	16	0,010

6.3. Bulguların Yorumları

Tablo 1’de verilen demografik verilerde görüldüğü üzere, çalışmaya katılanların cinsiyeti şöyledir; %57,6’sı kadın iken %42,4’ü erkektir. Katılımcıların medeni durum oranları ise şöyledir; %29,9’u bekâr, % 61,5’i evli, % 7,2’si eşinden ayrılmış, %1,4’ü eşi vefat etmiştir. Biyolojik çocuğu olup olmayanlar arasındaki dağılım ise şöyledir; %52,5’inin biyolojik çocuğu varken %47,5’inin biyolojik çocuğu yoktur. Katılımcıların gelir durumu ise şöyledir; Asgari ücret (2.800 TL ve altı) geliri olanların oranı %14,5, 2.801 – 5.000 TL arası geliri olanların oranı %6,6, 5.001 – 7.000 TL arası geliri olanların oranı %36,3’tür. 7.001 – 9.000 TL arası geliri olanların oranı iken %17,8, 9.001 TL ve üstü geliri olanların oranı ise %24,8’dir. Katılımcıların eğitim durumu ise şöyledir: İlköğretim Mezunu olan katılımcıların oranı %2,7, Lise mezunu olan katılımcıların oranı %18,0’dır. Lisans mezunu olan katılımcıların oranı %56,6 iken Lisansüstü mezunu olan katılımcıların oranı %22,7’dir. Meslek durumuna göre

dağılım ise şöyledir; Emekli katılımcıların oranı %1,0 iken esnaf katılımcıların oranı %1,6'dır. Ev hanımı katılımcıların oranı %6,1 iken işçi katılımcıların oranı ise %16,6'dır. İşsiz katılımcıların oranı ise %3,3 iken memur katılımcıların oranı %48,4'tür. Öğrenci katılımcıların oranı %5,5 iken özel sektör katılımcıların oranı %17,4'tür. Katılımcıların yaş grubu şöyledir; 18-28 arası yaş grubundaki katılımcıların oranı % 22,3 iken 29-39 arası yaş grubundaki katılımcıların oranı % 49,8'dir. 40-50 yaş grubun arası katılımcıların oranı %20,5 iken, 51-61 yaş grubu arasındaki katılımcıların oranı %6,4, 62 yaş üstü katılımcıların oranı %1,0'dır.

Tablo 2'de verilen likert soruların frekans tablosunda görüldüğü üzere, katılımcıların çoğunluğunun tek ebeveynliğin aile yapımıza aykırı olduğunu ve tek ebeveynlerin toplumdan dışlanmasının normal olduğu yönünde görüşlere katılmaktadır. Katılımcılar, tek ebeveyn kadınların istismara maruz kalma ihtimaline katıldıkları görülmektedir. Tek ebeveynlerin, çocukları yeterli olmadığını düşünmektedir. Tek ebeveyn bireylerin çocuklarının toplumdan dışlandığına katılmadıkları ancak istismara ve madde bağımlılığına sürüklenme ihtimalinin daha çok olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, katılımcılar tek ebeveyn bireylerin çocuğa aile ortamı sunmada ikiye bölündüğü görülmektedir. Çocuğun eğitiminde, ekonomik olarak ve ev işlerinde tek ebeveynlerin kendisine yeterli geldiğini düşünmektedir. Ancak, ekonomik anlamda yeterli geldiği konusunda kararsız olanların oranı da bir nevi yüksektir. Katılımcıların çoğunluğunun, tek ebeveyn bireylerle komşuluk yapmada ve iş yeri arkadaşı olmada mahsur görmediği görülmektedir. Sorunlu bir evlilikten tek ebeveyn olmayı tercih edecekleri yönünde ifadeler katılıma sağladıkları görülmektedir. Tek ebeveyn bireylerin çocuklarının daha mutsuz olduğunu ancak kendilerinin mutsuz olmadığını belirten ifadeler katılıma sağlamışlardır. Diğer yandan ise, tek ebeveynlerin özgür olduğu konusunda katılımcılar büyük oranda ikiye bölünmüştür. Son olarak, katılımcıların, tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olmaya sıcak bakmadıkları ancak evlat edinme ve koruyucu aile olmaya sıcak baktıkları görülmektedir.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, çalışmanın demografik verileri ile etiketleme boyutu ile ilgili olarak ki-kare değerleri yukarıda verilmiştir. Buna göre yapılan çalışmada, cinsiyet ve medeni durum değişkeni ile faktörler arasında büyük oranda anlamlı farklılık bulunmuşken; biyolojik çocuk, eğitim, gelir, medeni durum ve yaş değişkenleri ile faktörler arasında çoğunlukla anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tablo 5'te görüldüğü üzere, çalışmanın demografik verileri ile sosyal yeterlilik boyutu ile ilgili ki-kare verileri yukarıda verilmiştir. Buna göre, çalışmada cinsiyet, biyolojik çocuk, medeni durum, yaş değişkenleri ile büyük oranda anlamlı farklılık bulunmaktayken; gelir ve eğitim değişkenleri arasında çoğunlukla anlamlı farklılık bulunmamıştır. Tablo 6'da görüldüğü üzere, çalışmada demografik verileri ile ideal tipleştirme

faktörünün boyutları arasında ki-kare analizi yukarıda verilmektedir. Buna göre, cinsiyet, medeni durum, yaş biyolojik çocuk değişkenleri ile çoğunlukla anlamlı farklılık bulunmaktayken; gelir değişkeni ile aralarında çoğunlukla anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tablo 7’de görüldüğü üzere çalışmada, demografik veriler ile toplumsal kabul boyutları arasında ki-kare analizleri yapılmıştır. Buna göre, cinsiyet, biyolojik çocuk, medeni durum, yaş, eğitim, gelir değişkenleri ile faktör boyutları arasında çoğunlukla anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Tablo 8’de görüldüğü üzere çalışmanın demografik verileri ile faktör boyutları arasındaki ki-kare değerleri yukarıda verilmektedir. Buna göre, cinsiyet, biyolojik çocuk, medeni durum, gelir, eğitim ve yaş değişkenleri arasında çoğunlukla anlamlı fark bulunduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışmada, Türk toplumunun geleneksel yapısını korumasına rağmen geçiş aile yapısı özelliği taşıdığı görülmektedir. Tek ebeveyn ailelerin dışlanmasını normal karşılamaları geleneksel aile yapısını korumaya çalıştıklarını gösterirken mutsuz bir evlilikten tek ebeveyn olmayı tercih etmeleri olası krizlere karşı çekirdek aile özelliği sergileyeceklerini göstermektedir. Yapılan çalışmada değişim içinde olmanın yanı sıra, tek ebeveyn ailelerin aile sıcaklığının verilmediğinin ifade edenlerin çoğunlukta olması Türk toplum yapısındaki geleneksel aile yapısının muhafaza edilmeye çalışıldığını göstermektedir. Tek ebeveyn ailelere yönelik olumsuz bakış açısının farkında olunmasının yanı sıra evliliğe yönelik bakış açısının geleneksel aile yapısından çekirdek aile yapısına doğru evrilmeye başladığını ortaya koymaktadır.

Tek bireylerin toplum tarafından dışlanmasının normal olduğuna yönelik görüş katılımının yüksek olması, bu dışlanmanın ve etiketlenmenin normalleştirildiğini göstermektedir. Buna göre yapılan çalışmada, tek ebeveyn ailelere yönelik toplumsal algının negatif yönde olduğu ortaya çıkmıştır. Tek ebeveyn kadınların istismara maruz kalma ihtimalinin yüksek olduğuna yönelik katılım oranının fazla olması, katılımcıların, tek ebeveyn kadınların istismara uğradığı bir sosyal çevrede yaşadıklarını ve böyle olaylara sıklıkla denk geldiklerini göstermektedir. Aynı zamanda, tek ebeveyn kadının istismara uğrama ihtimali yönünde katılım sağlamaları toplumsal cinsiyet konusunda ataerkil bakış açısının toplumda etkili olduğunu göstermektedir. Tek ebeveyn kadınlar kadar tek ebeveyn ailelerin çocuklarının da toplumdan dışlanmasına, istismara ve madde bağımlılığına sürüklenmesine yönelik tutum oranının yüksek olması da çocuğa yönelik etiketleyici toplumsal bakış açısına sahip olunduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca, toplumda var olan bu dışlayıcı ve etiketleyici tutumun farkında olduğunu göstermektedir.

Tek ebeveyn bireylerle evlenmeye, tek ebeveyn bireyle iş arkadaşı ve komşu olmaya yönelik bakış açısının ise olumlu olduğu ortaya çıkmaktadır. Bekâr bir bireyin toplumsal yöntemler olan evlat edinme ve koruyucu aile olma ile çocuk sahibi olunmasını normal karşılarken bekâr bireyin tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olmasına sıcak bakmamaktadır. Bu durum, Batı'daki rağbet görmeye başlayan tıbbi yöntemlerle çocuk sahibi olma yönteminin henüz toplumumuzda karşılık bulmadığını göstermektedir.

Tek ebeveyn bireylerin çocuklarına yeterli gelip gelemeyeceğine ilişkin bakış açısında ise ekonomik olarak yeterli gelmede katılımcıların çoğunlukla kararsız kaldığı görülmektedir. Ev işlerinde ve çocuğun eğitiminde ise tek ebeveynin yeterli gelebileceğine yönelik tutum sergilemeleri tek ebeveyn bireyin çocuk yetiştirme sorumluluğunu üstlenebileceğini düşündüklerini göstermektedir. Bu durumun, toplumda çift ebeveynli ailelerde ev işleri ve çocuğun eğitimi sorumluluğunu çoğunlukla yine tek ebeveynde olmasından kaynaklı olduğunu düşündürmektedir.

Türk toplumu aile yapısının muhafazakâr yapısına rağmen değişmeye başladığı görülmektedir. Var olan bu modernleşmeyi doğru okumakta fayda bulunmaktadır. Bu değişimin olumlu ve olumsuz yönleri olabilir. Olumsuz yönleri, tek ebeveyn aileye ve tek ebeveyn ailede büyümekte olan çocuklara yönelik var olan modernleşmeye yönelik dışlayıcı ve olumsuz tutum sergilenmesi en büyük olumsuzluk olarak karşımıza çıkabilmektedir. Her birey evliliği tercih etmek zorunda olmadığı gibi evlendikten sonra da mutsuz bir evliliği sürdürmektense bireysel bir hayat tercih edebilmelidir. Bu durumun da toplum tarafından normal ve olağan karşılanması gerekmektedir. Bu normalleşme için ataerkil bakış açısından kurtularak insan haklarına uygun bir toplumsal cinsiyet bakış açısı gerekmektedir. Olumlu yönleri ise, Türk toplumunda aile yapısına var olan saygınlığın ve temel değerlerin günümüzün koşullarına direniyor olmasıdır. Evlat edinmeye ve koruyucu aile olmaya yönelik olumlu bakış açılarının bunların en önemli göstergeleri olabilir.

Tek ebeveyn olmak çocuğa yeterli gelebilmek adına zorlu bir yoldur. Bunun için çocuklara otorite kurabilmek için çocuğa çift ebeveyn olamadığı için eksiklik duygusuna kapılıp olduğundan fazla ilgi gösterip her istediğinin yapılmaması yerinde olacaktır. Aksi takdirde sağlıklı bir kişilik geliştiremeyebilir. Çocuğa yaşına uygun bir şekilde sorumluluk vererek sorumluluk bilincinin gelişmesi yerinde olacaktır. Tek ebeveyn bireyin çocuğun eğitiminde, ekonomik olarak ve ev işlerini yetiştirmede kendisine yeterli gelemeyebilmektedir. Bu noktada,

bireyin sosyal çevresinden akraba, yakın arkadaş, komşu gibi sosyal destek mekanizmalarından destek alması yerinde olacaktır. Tek ebeveyn ailelere yönelik kurumsal düzlemde sosyal, ekonomik ve kültürel mekanizmalarda çocuğun geleceği için ve tek ebeveyn ailenin hayatını devam ettiremediği noktalarda destek sunabilmelidir.

Sosyal çevresinde tek ebeveyn bir aile olan vatandaşın, aileye duygusal yüklemeler yapmadan dayanıma yoluyla çözüm odaklı rehberlik ve yönlendirme yapılması uygun olabilir. Tek ebeveyn aile, çocuk okul çağında ise sınıf öğretmeni veya rehberlik servisi ile sıkı iletişimde olarak çocuğun takibini yapmalıdır. Tek ebeveyn bir ailede büyüyen çocuğun bu durumu kendisinde eksiklik olarak görmemesi için bireyin tek ebeveyn aileler arasında kendisine uygun bir iletişim sunabilecek çevre edinmesi ve sorunlara çözüm odaklı yerinde olacaktır. Tek ebeveyn aile, boş zamanlarında yeteneğine uygun bir hobi faaliyeti edinmeli, imkânlar dâhilinde ücretsiz kurslara gidebilmelidir.

Tek ebeveyn bireyler, STK’larda aktif görev alarak kendisini gerçekleştirebilmeli ve çocuklarını da bu faaliyetlere katılımını sağlayarak çevre ile uyumunu sağlayabilmelidir. Ayrıca tek ebeveyn birey, kendisini başkalarıyla kıyaslamamalı, çevresinin de kıyaslamasına müsaade etmemelidir. Tek ebeveyn birey yaşam kalitesini artırma adına hayatın yeniliklerine açık olmalıdır. Son olarak, çocuk/çocuklarının riskli durumlarla karşılaşma ihtimaline karşılık kurumsal ve profesyonel destek almayı ihmal etmemelidir. Yukarıda sunulan çözüm önerileri dâhilinde tek ebeveyn bireylerin sosyal çevresi tarafından olumsuz toplumsal algılarla başa çıkabilmesi için çözüm önerileri getirilmiştir. Aynı çözüm önerilerinin çift ebeveynli aileler için de geçerli olabileceği unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Aile eğitim Programı (2018) Tek Ebeveynli Aileler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Aktay, Y. (2014) Aile Sosyolojisi Yazıları iç. (ed. Mustafa Aydın) Açılım Kitap: İstanbul
- Ana Babalık Kuram ve Araştırma (2017) der. Melike Sayıl, Bilge Selçuk. KÜY: İstanbul
- Aslan, K. (2002) Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar, Ege Eğitim Dergisi 2002 (1), 2: 25-33
- Berktaş, F. (2012) Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın. Hristiyanlık’ta ve İslamiyet’te Kadının Statüsüne Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım. Metis Yayıncılık: İstanbul
- Can, İ. (2014) Aile Sosyolojisi Yazıları iç. (ed. Mustafa Aydın) Açılım Kitap: İstanbul
- Canatan, K., Yıldırım, E. (2011) Aile Sosyolojisi, İstanbul: Açılım Kitap

- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2017 yılı Haber Bülteni (2017) Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- Dikeçligil, F. B. (2014) Aile Sosyolojisi Yazıları iç. (ed. Mustafa Aydın) Açılım Kitap: İstanbul
- Doğan, İ. (2009) Dünden Bugüne Türk Ailesi, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları
- Donovan, J. (2013). Feminist teori. Aksu Bora, Meltem Ağduk Gevrek, Fevziye Sayılan (çev). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Giddens, A (2005) Sosyoloji, haz. Cemal Güzel, Ankara: Ayraç Yayınevi
- Goffman, E. (2014) Damga, Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar. Ankara: Heretik Yayıncılık
- Goldstein, R. (2013) Ana babalık sanatı, (çev. Nihal Önal), İstanbul: Özgür Yayınevi
- Gökçe, B. (2004) Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar, Ankara: Savaş Yayınevi
- Gür, Ç. (2017) Çocuk eğitiminde Önemli Noktalar, Ankara: Anı Yayıncılık
- Hız, Ö. (2018) Türkiye'de çocuk refahı kapsamında Denizli İli Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya
- Kabaklı, Ç. L. (2003) Türk Ailesinde Karar Mekanizmaları ve Kadının Rolü, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya
- Leman, E. (2014) Türkiye'de Sosyal Politika ve Koruyucu Aile Modeli, Sosyo-ekonomi dergisi, 2014-2
- Macionis, J. J. (2015) Sosyoloji, Ankara: Nobel Yayınevi
- Nihat, N. (1999), Sistemik Sosyoloji Açısından Ziya Gökalp, Ankara: Kültür Bakanlığı
- Özbesler, C. (2009) Koruyucu Aile Hizmetlerinde Değerlendirme Süreci, Aile ve Toplum Yılı: 11 Cilt: 4 Sayı: 16 Ocak-Şubat-Mart 2009
- Sayıl, M., Selçuk, B. (2017) Ana Babalık Kuram ve Araştırma, Koç Üniversitesi Yayınları: İstanbul
- Sayın, Ö. (2020) Aile Sosyolojisi. Ankara: Doğu Batı Yayınları
- Sistemik Aile Sosyolojisi (2013) ed. Mustafa Aydın, Konya: Çizgi Kitapevi
- Tek Ebeveynli Aileler (2011) Aile Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları: Ankara
- Wallace, R.A, Wolf, A. (2015) Çağdaş Sosyoloji Teorileri (çev. Leyla Elburuz, M. Rami Ayas), Ankara: Doğu-Batı yayınları
- Yörükoğlu, A. (2007) Değişen Toplumda Aile ve Çocuk. İstanbul: Özgür Yayınları
- <http://www.oecd.org/social/family/database.htm> Erişim Tarihi: 07.02.2021